

Muistio

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin (VKF II) kokous

Leena Halttunen, pj
Soili Lehtiniemi, vpj
Meeri Rusi, vpj
Merja Ahtikari
Sanna Säkkinen
Beatrice Westerlund
Saila Nevanen
Katri Ojasalo
Outi Wallin
Mia Heikkilä
Niina Rutanen
Nina Sajaniemi
Emma Holsti
Merja Komulainen-Aakko
Tea Venho
Virpi Mattila
Sanna-Maija Laiho
Tuija Portell
Tuomas Sarkkinen
Mirja Kivikangas
Kirsi Alila
Anne Ekroth
Aija Töytäri
Kati Costiander siht.
Sanna Penttinen siht.

Aika: ti 1.11.2022 klo 10.00-15.15

Paikka: Kirkkokatu 12, Kruununhaka, Helsinki
kokoustila Kruunu, 1. kerros, Sisäministeriö

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin tilannekatsaus

foorumin puheenjohtaja, kasvatustieteiden laitoksen johtaja Leena Halttunen, Jyväskylän yliopisto

- Puheenjohtaja avasi foorumin ja kävi läpi päivän ohjelman sekä kertoi l.

Vähemmistöryhmien varhaiskasvatuskoulutusten tilannekatsaus

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutus

professori Nina Sajaniemi, Itä-Suomen yliopisto (esitys tiimerissä)

- KieliVaka-hankkeessa osallistujat tulevat hyvin eri maista ja kieli- ja kulttuuritaustoista. Opiskelijat saavat kielipainotteista opetusta ja henkilökohtaista ohjausta. Ryhmälle nimetty oma tutoropettaja, jolla on tärkeä rooli opintojen etenemisessä.
- Opiskelijat suorittavat kasvatustieteen opintoja avoimen yliopiston kautta.
- 22 opiskelijaa ryhmässä. Noin 70% jo kokemusta alan työelämästä.
- Jatkavat opintojaan joko avoimessa opintoja tai 1000+ ohjelmassa.
- Opinnot edenneet yllättävän hyvin ja opiskelijat motivoituneita opintoihin.
- Monimuoto-opintojen merkitys korostuu ja erilaiset pedagogiset ratkaisut, kuten lukupiiri, tieteellisen kirjoittamisen alkeet.

yliopettaja, Saira Nevanen, Metropolia amk (esitys tiimerissä)

- Ei erillistä maahanmuuttajakoulutusta. Hakeutuvat normaaleja väyliä joko suomenkieliseen tai englanninkieliseen koulutukseen. Haasteena kielitaito erityisesti opinnäytetöissä.
- Jos toisella asteella ei ole opiskellut ruotsia, ei myöskään ammattikorkeakoulussa yleensä opiskella ruotsia.
- B1 taso ollut aikaisemmin rajana opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä. Nyt useammin edellytetään, että opiskelijat saavuttavat B1 tason opiskelun aikana.
- 25 opiskelijaa aloittaa englanninkieliset opinnot. Puolet opiskelijoista valinnut VAKA-polun. Nyt määrät vähentyneet. Työllistyvät englanninkielisiin päiväkoteihin.
- Varhaiskasvatuksen 60 op koulutuskokonaisuus tarjolla valmiille sosionomeille englannin kielellä. Osallistujia n.10-15 vuosittain.
- Avoimessa ammattikorkeassa mahdollisuus suorittaa opintoja myös englannin kielellä.

opetusneuvos Anne Ekroth, opetus- ja kulttuuriministeriö (esitys tiimerissä)

- OKM:n myöntämässä koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty koulutuksen järjestäjän opetuskieli ja tutkintokieli.
- Viidellä koulutuksen järjestäjällä on lupa järjestää sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto englanniksi. Kasvatus- ja ohjausalan järjestämislupien tutkintokielenä vain suomi ja ruotsi.
- Koulutuksen järjestäjien on mahdollista hankkia toiselta koulutuksen järjestäjältä esimerkiksi englanninkielinen tutkinnon osa tarvittaessa.
- SOTE PT:n opiskelijoista n.14% ja kasvatus- ja ohjausalan PT:n opiskelijoista n. 10% muita kuin ruotsin- ja suomenkielisiä opiskelijoita.

Saamenkielinen koulutus

yliopistonlehtori Outi Ylitapio-Mäntylä, Oulun yliopisto (Teams-yhteys) (esitys tiimerissä)

- Saamen kielen ja kulttuurin huomioiva varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien koulutuksia on järjestetty Oulun yliopistossa.
- Joulukuussa alkava koulutus järjestetään monimuotokoulutuksena.
- Tutkintoon sisältyy kolme harjoittelua/työssäoppimisjaksoa saamen kielen ja kulttuurin huomioivissa varhaiskasvatusyksiköissä.
- Uusi täydentävä haku keväällä koulutukseen, koska paikkoja jäi täyttämättä.
- 20 vaka-opettajan ja 10 erityisopettajan opiskelupaikkaa.
- Tehdään yhteistyötä saamelaisten yhteistyökumppanien kanssa, jotta saadaan saamen kielen ja kulttuurin asiantuntijuutta koulutukseen.

opetusneuvos Anne Ekroth, opetus- ja kulttuuriministeriö (esitys tiimerissä)

- Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa on tällä hetkellä sosiaali- ja terveystieteiden PT:n järjestämislupa.
- Saamen kielten osaajista pulaa, joka vaikeuttaa koulutuksen järjestämistä.

- Alan koulutusta järjestetään Lapin alueella muuallakin.
- On olemassa kolme eri saamen kieltä, mikä on huomioitava tutkinnon perustemääräyksissä.
- Jopa 40% saamenkielen (opetus)henkilökunnasta puuttuu kelpoisuus.
- Karvi valmistelee saamen kielen koulutuksen järjestämiseen arviointityökaluja.

Ruotsinkielinen koulutus

apulaisprofessori Mia Heikkilä, Åbo Akademi (esitys tiimerissä)

- HY:ssä 60 paikkaa ja Åbo Akademiassa 110 paikkaa tällä hetkellä. Kaikkia paikkoja ei olla saatu täytettyä.
- Osa luokanopettajaopiskelijoista suorittaa myös varhaiskasvatuksen opintoja.
- Monimuotokoulutus on ollut tosi tärkeää.
- Syksyllä 2022 aloitti 50 opiskelijaa ÅA:ssa ja HY:ssä 41.
- Maisteriopintojen suorittaminen lisääntynyt.
- Opetushenkilöstön määrä kasvanut viime vuosina ja tutkimus on myös lisääntynyt.
- ÅA:lla 97 harjoittelupäiväkotia 27 kunnassa.
- HY:lla 30 harjoittelupäiväkotia 8 kunnassa.

yksikönpäällikkö Beatrice Westerlund, Axxell (esitys tiimerissä)

- Varhaiskasvatuksen koulutusta tarjoaa kuusi koulutuksen järjestäjää.
- Verkkokoulutus on kaikkien suosituin. Keskeistä vetovoimassa, miten joustavista koulutusta järjestetään.
- Yhteistyö korkeakouluihin on tiivistymässä.
- Tehtävä aktiivista opiskelijarekrytointia jatkuvasti.

lektor Susanne Davidsson, Novia (esitys tiimerissä)

- Novialla on toimipaikat Turussa ja Vaasassa.
- Aloituspaiikkoja sosionomikoulutuksissa päiväkouluuessa 45, monimuotokoulutuksessa 40 ja e-sosionomikoulutuksessa 20 paikkaa.
- Arcadan opiskelijat valinneet hyvin varhaiskasvatuksen suuntautumispolun.
- 119 vaka-opiskelijaa Noviassa
- Opiskelijoita pohdituttaa, miten moniammatillisuus tarkoittaa käytännössä vaka-koulutuksessa. Muuttuva työkenttä ja antaa mahdollisuuden myös uuden työnkuvan työstämiseen.
- Täydentävät vaka-opinnot 60 op suoritetaan avoimen ammattikorkeakoulun kautta.
- Menossa alueellinen hanke kuntien kanssa.
- 120 op mahdollista suorittaa avoimen amk:n kautta.
- Viime hakukierroksella koulutus kiinnosti paljon hakijoita ja eri taustaisia opiskelijoita.
- Osalla hakijoista on jo ammatillinen tutkinto ja osa alan vaihtajia.
- Paljon Pohjoismaista yhteistyötä ja yhteistyötä tehdään myös suomenkielisten järjestäjien kanssa.

neuvotteleva virkamies Anna Kiiskinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (esitys tiimerissä)

- OKM:ssa on aloittanut uusi ruotsinkielisten palveluiden koordinaattori.
- Selvityshenkilö Gun Oker-Blomin tekemä ruotsinkielisen koulutuksen kokonais selvitys julkaistiin vuonna 2021.
- Raportissa on 60 toimenpide-esitystä, jotka liittyivät mm:
- tietoperustan vahvistamiseen
- osaavien ammattilaisiin saantiin eli koulutustarjontaan
- maahanmuuttajakoulutuksiin ruotsinkielisissä koulutuksissa
- monipuolisen oppimateriaalien saatavuuteen ja oppimisympäristöjen laatuun.

- n. 380 ruotsinkielistä varhaiskasvatysyksikköä
- Lapsilla on monipuolinen kielitausta. Huomioitava, että n. 40% lapsista on kaksikielisiä.
- 90% ruotsinkielisistä, jotka osallistuvat ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen, jatkavat myös ruotsinkielisessä koulutuksissa myöhemmin.

Keskustelua vähemmistöryhmien varhaiskasvatuskoulutuksista:

- Keskusteltiin paljon etä- ja lähiopetuksen suhteesta. Koulutusta ei voi jättää työpaikoille, koska oppimista ja ohjausta ei voida aina varmistaa kaikissa työpaikoissa.
- Positiivisen viestinnän korostaminen. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen sosionomikoulutuksien vetovoima on alkanut kasvaa pääkaupunkiseudulla.
- Joustavat koulutuspolut haastaa pedagogiikka. Monimuotokoulutus mahdollistaa ryhmäytymisen, kaikkea ei voi vain oppia verkon kautta. Lähiopetus myös sitouttaa opiskelijoita ja tukee ryhmäytymistä.
- Eri koulutuksien erilaiset vetovoimatekijät. Hakijoita on paljon monimuotokoulutuksiin ja erilaisiin etäopetusryhmiin.
- Oppimisprosessin ja ammatillisen kasvun varmistamisen vuoksi tutkimusta tarvitaan erityisesti monimuoto- ja etäopintojen osalta.
- Teoreettisen tiedon hallinta tärkeä osa ammatillista kasvua.
- Koulutuspolkujen keskinäisessä arvottamisessa tulisi olla varovainen, jos ei ole vielä tutkimustuloksia eri koulutuspolkujen laadusta ja läpäisystä. Ammatillaisia tarvitaan, koska palvelut pitää tuottaa joka tapauksessa.
- Pohdittiin kuinka nopeasti yleensä voi valmistua? Riippuu opiskelijan aikaisemmasta osaamisesta ja koulutuksen tavoitteista. Osaamisen tunnustamisen ja hyväksi lukemisen ja korvaavuuden säädökset ja periaatteet vaihtelevat koulutusmuodoittain.

Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin tilannepäivitys (esitys tiimerissä)

arviointiasiantuntija Tuomas Sarkkinen, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

- Raportti julkaistaan 12/2023/-1/2024
- Arvioinnin kohteena tutkinnot ja tutkintokoulutukset, arviointiryhmä on asetettu.
- Arviointialueita on viisi, mm. tietoperustaisuuden, tutkintojen tuottaman osaamisen, joustavien koulutuspolkujen, kehittämisen prosessien ja koulutusjärjestelmän kokonaisuuden näkökulmista.
- Arviointiteemoja on kuusi, mm. sisällölliset painotukset, tietoperustan ajantasaisuus, osaamistavoitteet ja -profiilit, opiskelijavalinnan toimivuus, osaamisen tunnistaminen ja henkilökohtaistaminen, koulutusten arvioinnin ja kehittämisen menettelytavat, yhteistyö koulutusasteiden välillä ja verkostoituminen työelämän kanssa, koulutuksen saavutettavuus, nykytila ja kehittymisen seuranta.
- Aikataulusta: Kuulemiset tehty, koulutusten opsien, tutkinnon perusteiden ja toteutussuunnitelmien analyysit meneillään, itsearviointikyselyt, opiskelijoiden näkemysten selvittäminen keväällä, työelämän näkemysten selvittäminen esim. varhaiskasvatusjohtajat, ajoittunee elokuulle.

Keskustelua:

- Itsearviointikyselyille hyvä varata tarpeeksi aikaa.
- Perusteiden ja koulutusohjelmien toteuttamissuunnitelmien lähettäminen word-muodossa ollut haaste.
- Aineistojen keruu työstä koulutuksen järjestäjillä ja aikaa tarvitaan aineistojen keruusiin riittävästi, aikatauluihin toivotaan väljyyttä, kymmenen päivää on liian lyhyt aika.

- Ruotsin kielen käännökseen olisi hyvä kiinnittää huomiota, termit eivät vastaa käytössä olevia, Hyvä antaa palautetta kääntäjälle.

Ulkomailla suoritettujen varhaiskasvatuksen tutkintojen tunnustaminen (esitys tiimerissä)

opetusneuvos Terhi Kumlin, Opetushallitus

- Päätöksiä tehdään mm. kelpoisuudesta tiettyyn ammattiin eli ammattipätevyyden tunnustaminen, korkeakoulututkinnon ja -opintojen rinnastaminen, rinnastaminen kasvatustieteellisen alan korkeakoulututkintoon tai sos. ja terv. alan amk tai yamk-tutkintoon
- Päätöksenteon periaatteet nojautuvat kahteen lakiin, ns. ammattipätevyyslaki sekä lakiin ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen virkakelpoisuudesta.
- Päätös tehdään henkilökohtaisesta hakemuksesta asiakirjojen perusteella, voidaan tehdä kelpoisuudesta ammattiin, joka on Suomessa säännelty, muotoillaan kelpoisuusvaatimusten mukaan, OPH voi asettaa lisävaatimuksia, voi myös sisältää kielitaitoon tai työkokemukseen liittyen.
- Päätös ammattipätevyyden tunnustamisesta, päätös kelpoisuudesta tiettyyn tehtävään Suomessa, edellytyksinä mm. EU/ETA-maan kansalaisuus ja toisessa jäsenmaassa hankittu pätevyys, jos koulutuksen sisällössä olennainen ero voi päätös olla ehdollinen.
- Päätös ulkomaisten korkeakouluopintojen rinnastamisesta tiettyyn tutkintoon ja/tai tiettyihin korkeakouluopintoihin, rinnastetaan tutkintoon ja opintoihin, jotka ovat kelpoisuusvaatimuksena tiettyyn tehtävään, tai rinnastetaan tutkintoon ja/tai opintoihin, jotka ovat osa kelpoisuusvaatimusta tiettyyn tehtävään.
- Rinnastaminen vaatii mm. korkeakoulututkinnon vastaavuuden tasoltaan Suomessa suoritettavaan tutkintoon, korkeakouluopintojen tulee vastata tasoltaan ja sisällöltään tutkintoa tai opintosuoritusta, työkokemusta ei huomioida.
- Vuodesta 2016 varhaiskasvatuksen ammatteihin on tehty päätöksiä 450 kpl, mm. Espanjasta (111 kpl), Britanniaasta (52 kpl), Virosta (52 kpl), Saksasta (26 kpl) ja Ruotsista (23 kpl). Ei lisävaatimuksia 274 kpl, opintoja vaadittu 75 kpl, kelpoisuuskoee ja/tai soveltuvuusaika 101 kpl.
- Keskustelua: kielitaitovaatimuksia ei tunnustamispäätöksissä ole. Huomioitava, että päätöstä voidaan hakea ulkomailta käsin jo ennen muuttoa Suomeen.

Jaostojen yhteisten tavoitteiden työstäminen

Aluetilaisuudet

Aluetilaisuussuunnittelutiimin jäsen Sanna Penttinen kävi läpi aluetilaisuuksien suunnittelun nykytilaa. Keskusteluissa nousi esille, että aluetilaisuuksiin tavoitteista tarvitaan vielä yhteistä keskustelua jaostojen kanssa. Miten huomioidaan VKF I aikaisten aluetilaisuuksien kokemukset ja tulokset? Onko tilaisuuksien päätavoitteena vakiintunut verkostotoiminnan käynnistäminen alueilla, vai tilaisuuden järjestäminen, jolla tuetaan koulutusten yhteiskehittämistä sekä kentän toimijoiden ja koulutusten välistä yhteistyötä alueilla? Jaostot hyödyntävät myös omassa työskentelyssään aluetilaisuuksia. Tämä pitää huomioida myös aluetilaisuuksien ohjelmissa. Seuraava aluetilaisuussuunnittelutiimin kokous järjestetään 15.11.

Tiedonkeruu - kyselyt

Varapuheenjohtaja Soili Lehtiniemi kävi läpi kyselyjen työstämisen nykytilaa (esitys tiimerissä). Kyselyt on laadittu kahdessa valmisteluryhmässä. Toinen ryhmä on valmistellut kyselyn koulutuksen järjestäjille ja toinen ryhmä työntäjille. Ohjausryhmä on kommentoinut kyselyitä ja parhaillaan kyselyjä viimeistellään. Kyselyt menevät vielä kommenteille OKM:ään, jonka jälkeen kyselyt muokataan vielä lähetettävään muotoon.

Jaostojen toimenpiteiden ja tuotosten tiivistys 30.11 mennessä

Puheenjohtaja kävi läpi foorumin työskentelyssä esiin nousseita tarpeita käydä läpi vielä jaostojen tavoitteita ja toimintaa (esitys tiimerissä). Työskentelystä tulisi karsia mahdollisia päällekkäisyyksiä ja löytää soveltuvimmat työskentelymuodot ja yhteiset kehittämiskohteet. Laadittuun pohjaa kootaan jokaisen jaoston omat tehtävät VKF II toimeenpanosuunnitelmasta. Otsikkoina ovat toimenpide, tavoite, tuotos, toteutus ja aikataulu työskentelymuodot. Tällainen koonti tekisi näkyväksi kunkin jaoksen tavoitteet ja tuotokset. Koonti tukisi myös VKF II loppukauden työskentelyä ja tavoitteiden saavuttamista.